

POSTANOWIENIE

Dnia 22 marca 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Marek Sychowicz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Kwaśniewski

SSN Zbigniew Strus

Protokolant Bożena Nowicka

w sprawie z wniosku wierzycieli Zakładów Mięśnych "A." S.A. w S. i innych, " w przedmiocie planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji po rozpoznaniu na posiedzeniu jawnym w Izbie Cywilnej w dniu 22 marca 2007 r., zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Okręgowy w S. postanowieniem z dnia 16 października 2006 r.,

1. "Czy przyłączenie do toczącej się egzekucji z nieruchomości na podstawie art. 927 k.p.c. następuje z momentem złożenia takowego wniosku przez wierzyciela komornikowi, czy też z momentem doręczenia dłużnikowi zawiadomienia o wszczęciu egzekucji z nieruchomości wraz z wezwaniem do zapłaty;
2. czy w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym do nieruchomości dłużnika postanowienie o kosztach wydane w każdej z poszczególnych spraw korzysta z przymiotu prawomocności w sytuacji, gdy nie zostało doręczone wszystkim wierzycielom, którzy złożyli wnioski o przyłączenie się do egzekucji z nieruchomości;
3. czy w przypadku uznania prawomocności postanowień o kosztach postępowania - opisanych w punkcie 2 - w planie podziału w pierwszej kategorii można przyznać kwotę niższą, niż to wynika z prawomocnego postanowienia;
4. czy komornikowi przysługuje pełna opłata od kwoty wyegzekwowanej w wyniku sprzedaży nieruchomości w przypadku zaspokajania należności w planie podziału wierzycieli, którzy nie prowadzili postępowania egzekucyjnego przed komornikiem;
5. czy wierzyciel hipoteczny uczestniczy w planie podziału sumy uzyskanej z egzekucji z nieruchomości na podstawie art. 1036 k.p.c.

bez konieczności uzyskania tytułu wykonawczego przeciwko dłużnikowi ?"

odmawia podjęcia uchwały.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 16 października 2006 r. Sąd Okręgowy w S., na podstawie art. 390 § 1 w zw. z art. 397 § 2 i art. 13 § 2 k.p.c., przedstawił Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienia prawne przytoczone w sentencji. Zagadnienia te powstały przy rozpoznawaniu zażaleń na postanowienie Sądu Rejonowego w G. z dnia 28 kwietnia 2006 r., którym po rozpoznaniu zarzutów wniesionych przeciwko zawartemu w postanowieniu tego Sądu z dnia 28 kwietnia 2006 r. planowi podziału pomiędzy wierzycieli sumy uzyskanej z egzekucji użytkowania wieczystego należącego do dłużnika – Zakładu Przetwórstwa Mięsnego E., spółka jawna D.-D. w O., Sąd Rejonowy częściowo zmienił plan podziału, oddalił m.in. zarzuty Komornika przy Sądzie Rejonowym w G. i B G Ź S.A. w W. oraz odrzucił m.in. zarzuty M. G. Przedmiotem rozpoznania Sądu Okręgowego były trzy zażalenia: 1) Komornika przy Sądzie Rejonowym w G., 2) M. G. 3) i B G Ź S.A. w W. Komornik zarzucił, że w planie podziału nie zostały w pełni uwzględnione koszty postępowania egzekucyjnego ustalone przez niego prawomocnymi postanowieniami. M. G. domagał się, żeby w zmienionym planie podziału koszty egzekucyjne należne komornikowi były wyliczone od sum rzeczywiście wyegzekwowanych na rzecz poszczególnych wierzycieli i żeby

zaspokojenie przysługującej mu od dłużnika wierzytelności nastąpiło bezzwłocznie i w pełni. B G Ź S.A. w W. zarzucił pominięcie w planie podziału jego wierzytelności w kwocie 1.255.000 zł, wynikającej z umowy kredytu, zabezpieczonej hipoteką zwykłą na sprzedanym w wyniku egzekucji użytkowaniu wieczystym.

Z treści 2, 3 i 4 zagadnienia prawnego przedstawionego do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu wynika, że wątpliwości w nich wyrażone wiążą się z uwzględnieniem w planie podziału sumy uzyskanej z egzekucji z użytkowania wieczystego kosztów egzekucyjnych należnych komornikowi. Uzasadnienie postanowienia, którym Sąd Okręgowy przedstawił zagadnienia prawne do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu wskazuje, że i źródłem pozostałych zagadnień są wątpliwości co do prawidłowości uwzględnienia w planie podziału kosztów egzekucyjnych należnych komornikowi, a zagadnienia te są jedynie „zagadnieniami wstępnymi”, których rozstrzygnięcie jest, zdaniem Sądu Okręgowego, potrzebne dla oceny prawidłowości uwzględnienia w planie podziału kosztów egzekucyjnych. Jednakże wszystkie zagadnienia prawne nie wyrażają wątpliwości, których wyjaśnienie jest niezbędne do rozpoznania zażaleń, a tylko wówczas zachodziłaby potrzeba podjęcia uchwały rozstrzygającej te zagadnienia (zob. np. uzasadnienia orzeczeń Sądu Najwyższego: z dnia 27 sierpnia 1996 r., III CZP 91/96, OSNC 1997, nr 1, poz. 9, z dnia 23 września 2004 r., III CZP 48/04, OSNC 2005, nr 9, poz. 153, z dnia 16 grudnia 2005 r., III CZP 110/05, OSNC 2006, nr 12, poz. 203).

Komornik jest organem egzekucyjnym a nie uczestnikiem (stroną) postępowania egzekucyjnego. Komornikowi nie przysługuje przeto prawo zaskarżania postanowień sądu wydawanych w postępowaniu egzekucyjnym. Jedynie na podstawie art. 770 zd. czwarte k.p.c. komornikowi przysługuje zażalenie na postanowienie sądu w przedmiocie ustalenia kosztów egzekucji. Wymieniony przepis, jako wyjątkowy, nie stanowi podstawy wnoszenia przez komornika zażalenia na inne postanowienia sądu wydawane w postępowaniu egzekucyjnym (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 marca 2000 r. II CKN 496/00, OSNC 2000, nr 9, poz. 168 i z dnia 12 czerwca 2002 r., III CZP 33/02, OSNC 2003, nr 5, poz. 62). Komornikowi nie przysługuje zatem zażalenie na postanowienie o zmianie planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji, które wprowadzie m.in. określa

czy i w jakiej wysokości przysługujące komornikowi koszty egzekucji zostaną zaspokojone z sumy uzyskanej z egzekucji, ale którego istotą jest podział sumy uzyskanej z egzekucji.

Na postanowienie sądu o zmianie planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji, wydane w wyniku rozpoznania zarzutów przeciwko planowi podziału, zażalenie (art. 1028 § 3 k.p.c.) przysługuje wierzycielowi, którego zarzuty nie zostały uwzględnione, a także temu wierzycielowi, dla którego suma przypadająca do podziału na skutek zmiany planu podziału uległa zmniejszeniu. Wierzyciel, którego zarzuty zostały w całości uwzględnione, nie ma interesu w zaskarżeniu wymienionego postanowienia. Natomiast wierzyciel, dla którego suma przypadająca do podziału na skutek zmiany planu podziału nie uległa zmniejszeniu, a który nie wniósł zarzutów przeciwko planowi, nie ma legitymacji do zaskarżenia tego postanowienia (gdyż pozbawił się jej nie wnosząc zarzutów przeciwko planowi podziału). Ta ostatnia sytuacja dotyczy M. G. Wprawdzie wniósł on zarzuty przeciwko planowi podziału, ale wobec prawomocnego ich odrzucenia (jak się zdaje – gdyż Sąd Rejonowy nie uzasadnił tego orzeczenia – wobec wniesienia ich po terminie przewidzianym w art. 1027 § 2 k.p.c.) jego pozycja jest taka sama jak pozycja wierzyciela, który nie wniósł zarzutów.

W okolicznościach zaistniałych w sprawie do rozpoznania Sądu Okręgowego pozostaje tylko zażalenie B G Ź S.A. w W. Rozpoznanie tego zażalenia, w jego granicach zakreślonych jego zarzutami, nie obejmuje jednakże kwestii prawidłowości uwzględnienia w planie podziału kosztów egzekucyjnych należnych komornikowi. Ani z przepisu art. 1028 § 3 k.p.c., dotyczącego wprost zażalenia na postanowienie o zatwierdzeniu lub zmianie planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji, ani z przepisów dotyczących zażalenia w procesie (art. 394-398 k.p.c.), mających odpowiednie zastosowanie w postępowaniu egzekucyjnym (art. 13 § 2 k.p.c.) nie wynika, by sąd rozpoznający zażalenie na wymienione postanowienie mógł wykroczyć poza granice zażalenia. Pozostaje jedynie do rozważenia, czy podstawy takiej nie może stanowić art. 759 § 2 k.p.c. stanowiący, że sąd może z urzędu wydawać komornikowi zarządzenia zmierzające do zapewnienia należytego wykonania egzekucji oraz usuwać spostrzeżone uchybienia.

Wprawdzie art. 759 § 2 k.p.c. nie wskazuje, o jaki w tym przepisie sąd chodzi, ale wobec usytuowania komornika przy określonym sądzie rejonowym (art. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, tekst jedn.: Dz. U. z 2006 r. Nr 167, poz.1191 ze zm.; art. 758 k.p.c.) należy rozumieć, że w przepisie tym mowa jest o sądzie rejonowym, przy którym działa komornik.

W literaturze wyrażony został pogląd, że uprawnienie przewidziane w art. 759 § 2 k.p.c. nie przysługuje sądowi drugiej instancji. Wyrażono też – bez bliższego uzasadnienia – pogląd odmienny, że uprawnienia nadzorcze w stosunku do komornika przysługują także sądowi drugiej instancji w razie zaskarżenia postanowienia sądu w drodze zażalenia. Można by rozważać zasadność tego ostatniego poglądu w przypadku, gdy przy okazji rozpoznawania zażalenia sąd drugiej instancji stwierdzi potrzebę wydania zarządzenia zmierzającego do zapewnienia należytego wykonania egzekucji przez komornika lub usunięcia spostrzeżonego uchybienia komornika w zakresie jego czynności, która to potrzeba nie została dostrzeżona przez sąd pierwszej instancji (sąd rejonowy, przy którym działa komornik). Jednakże w sytuacji – jak ma to miejsce w sprawie, w której przedstawione zostały do rozstrzygnięcia zagadnienia prawne – gdy Sąd Rejonowy sporządzając plan podziału sumy uzyskanej z egzekucji i wydając odpowiednie postanowienie na skutek zarzutów przeciwko planowi skorygował wysokość kosztów egzekucyjnych ustalonych przez komornika i uwzględnił w planie te koszty w wysokości niższej niż określona przez komornika, podjęcie przez Sąd Okręgowy kwestii kosztów postępowania egzekucyjnego ustalonych przez komornika stanowiłoby w istocie kontrolę stanowiska zajętego przez Sąd Rejonowy w tej kwestii, a nie podjęcie działania nadzorczego w stosunku do komornika. Kontrola taka, dokonywana przez sąd drugiej instancji, byłaby wszakże możliwa tylko wówczas, gdyby sąd ten rozpoznawał zażalenie na postanowienie sądu pierwszej instancji, zarzucające wadliwość stanowiska zajętego w wydanym przezeń postanowieniu. Rozpoznając zażalenie B G Ź S.A. w W., które nie zarzuca błędnego ujęcia w zaskarżonym postanowieniu kosztów egzekucyjnych należnych komornikowi, Sąd Okręgowy nie jest zatem władny na podstawie art. 759 § 2 k.p.c. rozważać prawidłowości zaskarżonego postanowienia w tym zakresie.

Z przytoczonych względów, na podstawie art. 61 § 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. Nr 240, poz. 2052 ze zm.) postanowiono jak w sentencji.